

ไข้ (ต่อ)

คณะอนุกรรมการที่ปรึกษาในการจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแพทย*

และคณะอนุกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแพทย†

ในคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

ไข้คุด น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ผู้ป่วยมีอาการไข้ ชักจนตัวงอ ตำราว่าแพทย์มีเวลาเพียง ๑ วันที่จะรักษาให้หายได้ หากผู้ป่วยมีอาการตัวงอมากจนเส้นหลังขาด ก็จะทำให้ตาย.

ไข้เจ็ลียง น. ชื่อโรคกลุ่มหนึ่ง ผู้ป่วยมีอาการไข้วันเว้นวัน ในทางการแพทย์แผนไทยมีหลายชนิด เช่น ไข้เจ็ลียงอากาศ, ไข้เจ็ลียงพระสมุทร, ไข้เจ็ลียงไฟร.

ไข้เจ็ลียงพระสมุทร น. ชื่อไข้เจ็ลียงชนิดหนึ่ง ผู้ป่วยมีอาการเมื่อยขบตามข้อ กระตุก หนาวสะท้าน หอบ ร้อนใน กระจายน้ำ เหน็บขึ้นไปถึงน่อง เสียวไปทั้งตัว ปวดศีรษะ กินอาหารไม่ได้.

ไข้เจ็ลียงไฟร น. ชื่อไข้เจ็ลียงชนิดหนึ่ง ผู้ป่วยมีอาการไข้หนาวสั่นและร้อน กระจายน้ำสลับไปมา ปัสสาวะแดง มือแดง เดินไม่สะดวก อารมณ์ฉุนเฉียว โกรธง่าย.

ไข้เจ็ลียงอากาศ น. ชื่อไข้เจ็ลียงชนิดหนึ่ง ผู้ป่วยมีอาการหนาวสะท้าน เหน็บ ร้อนใน กระจายน้ำ อุจจาระปัสสาวะไม่ออก.

ไข้ป่า น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ผู้ป่วยมีอาการไข้สูงมากเป็นเวลานานใหญ่มีอาการหนาวสั่นร่วมด้วย นอกจากนั้นยัง

อาจมีอาการปวดศีรษะ มือและเท้าเย็น มีเหงื่อออกมาก กระจายน้ำ ปัสสาวะบ่อย หากเป็นติดต่อกันหลายวันไม่หาย ผู้ป่วยจะซีด เบื่ออาหาร ตับโต ม้ามโต เป็นต้น โบราณเรียก ไข้ป่า เนื่องจากผู้ป่วยมักเป็นโรคเรื้อรัง หลังกลับออกมาจากป่า ไข้จับสั่น ไข้ดอกสัก หรือไข้ดอกบวบ ก็เรียก.

ไข้จับสั่น ดู ไข้ป่า.

ไข้ดอกสัก ดู ไข้ป่า.

ไข้ดอกบวบ ดู ไข้ป่า.

ไข้เปลี่ยนฤดู น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง มักเกิดในช่วงรอยต่อของแต่ละฤดู ผู้ป่วยมักมีไข้ สะบัดร้อนสะท้านหนาว กระจายน้ำ เป็นต้น ในทางการแพทย์แผนไทยแบ่งโรคนี้ตามฤดูกาล เป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ไข้ในฤดูร้อน, ไข้ในฤดูฝน และไข้ในฤดูหนาว, ไข้ตามฤดู ไข้สามฤดู ไข้ห่าลม หรือ อุตุปริณามชาอาพาธา ก็เรียก.

ไข้ตามฤดู ดู ไข้เปลี่ยนฤดู.

ไข้สามฤดู ดู ไข้เปลี่ยนฤดู.

ไข้ห่าลม ดู ไข้เปลี่ยนฤดู.

ไข้รำเพร่าพัด น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง มักไม่ทราบสาเหตุ ผู้ป่วย

*วิชัย ไชควิตต์ ประธานอนุกรรมการ, ชัยนิตย์ พิเชียรสุนทร รองประธานอนุกรรมการ, และอนุกรรมการ ๒๕ คนดังนี้ : กัจจกร มนูญปิฎ, กฤษณา ชูติมา, สมชัย บวรกิตติ, ปณต มิคะเสน, สมบูรณ์ เกียรตินันท์, ปราโมทย์ เสถียรรัตน์, ชลธิรา สัตยาวัฒนา, เย็นจิตร เตชะดำรงสิน, เรวัต สุทธิจิตตะ, นัยนา วราอัสวปติ, อัญชลี จูทะพุทธิ, ประกอบ อุบลขาว, ปิ่นแก้ว ตันนวล, บุญมี ทองศรี, มนาวุฑฒ ผุดผาด, กันทิมา สิทธิธัญกิจ, สมทรง ศกุนตนาถ, มาลา สร้อยสำโรง, ธนาธิป ฉิมแพ, สมบัติ พลายน้อย, สุพจน์ แจ่มเร็ว, ปวีตร ว่องวิระ, ยงยุทธ ตริสุขกร

†วิชัย ไชควิตต์ ประธานอนุกรรมการ, ชัยนิตย์ พิเชียรสุนทร รองประธานอนุกรรมการ, และอนุกรรมการ ๑๗ คน ดังนี้: พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ, สมบูรณ์ เกียรตินันท์, นัยนา วราอัสวปติ, ปราโมทย์ เสถียรรัตน์, ศิริพงษ์ แพทยานนท์, สมศักดิ์ หัสละเมียร, อัม แสงปัญหา, วุฒิ วุฒิธรรมเวช, สุวัฒน์ ตั้งจิตรเจริญ, กัญญา ดีวิเศษ, พรทิพย์ เต็มวิเศษ, อัญชลี จูทะพุทธิ, สมทรง ศกุนตนาถ, กันทิมา สิทธิธัญกิจ, มาลา สร้อยสำโรง, จิรัชยา แก้วสนธยา, ธนาธิป ฉิมแพ.

มีอาการแตกต่างกันออกไป เช่น มีไข้ จุกเสียดในท้อง อาเจียน ละเมอเพื่อพอก, ใช้ลมเพลมพัด ก็เรียก.

ไข้ลมเพลมพัด ดู ใช้รำเพร่าพัด.

ไข้แหงน น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ผู้ป่วยมีอาการไข้ ชักจนอกแอ่น ตำราว่าแพทย์มีเวลาเพียง ๑ วันที่จะรักษาให้หายได้ หากผู้ป่วยมีอาการตัวแอ่นมากจนเส้นท้องขาด ก็จะทำให้ตาย.

ไข้หวัดน้อย น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ผู้ป่วยมีอาการไข้ ครั่นเนื้อ ครั่นตัว ปวดศีรษะมาก ไอ จาม มีน้ำมูก เป็นต้น, ไข้หวัด ก็เรียก.

ไข้หวัด ดู ใช้หวัดน้อย.

ไข้หวัดใหญ่ น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ผู้ป่วยมีอาการไข้ ครั่นเนื้อ ครั่นตัว ปวดศีรษะมาก ไอ จาม มีน้ำมูกมาก อาเจียน ปากแห้ง คอแห้ง เบี้ยวปาก ขมปาก กินข้าวไม่ได้ เป็นต้น.

ไข้กาเดาน้อย น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ผู้ป่วยมีไข้สูง ปวดศีรษะ ตาแดง ไอ ครั่นเนื้อครั่นตัว ขมปาก เบี้ยวปาก เบื่ออาหาร อาเจียน นอนไม่หลับ เป็นต้น.

ไข้กาเดาใหญ่ น. ชื่อโรคชนิดหนึ่ง คล้ายไข้กาเดาน้อย แต่อาการรุนแรงกว่า นอกจากนั้นยังอาจมีอาการปวดศีรษะมาก ตาแดง ปากคอแห้ง เชื้อมมัว ปวดเมื่อย บางทีมีเม็ดขนาดเล็กซึ่งไม่มียอดผุดขึ้นมาทั่วทั้งตัว ไอเป็นเลือดออกทั้งทางจมูกและปาก ชัก มือเท้ากำ เป็นต้น.

ไข้ประดง ดู ประดง

ไข้ประดงลม น. ชื่อโรคประเภทหนึ่ง ผู้ป่วยมีผื่นคันตามผิวหนัง เป็นกลุ่มๆ โบราณว่าเกิดจากลมเป็นพิษ, ประดงลม หรือ ลมพิษ ก็เรียก.

ไข้ประดงมด น. ชื่อประดงประเภทหนึ่ง ผู้ป่วยมีเม็ดผุดขึ้นตามผิวหนังทั่วทั้งตัวคล้ายถูกยุงกัด ทำให้มีอาการคัน ปวด แสบปวดร้อน, ประดงมด ก็เรียก.

ไข้ประดงช้าง น. ชื่อประดงประเภทหนึ่ง ผู้ป่วยมีเม็ดผุดขึ้นตามผิวหนังคล้ายผิวมะกรูด ทำให้มีอาการคัน ปวด แสบปวดร้อน, ประดงช้าง ก็เรียก.

ไข้ประดงควาย น. ชื่อประดงประเภทหนึ่ง ผู้ป่วยมีเม็ดผุดขึ้นตามผิวหนัง คล้ายมีหนองอยู่ภายใน ทำให้มีอาการปวด แสบปวดร้อน, ประดงควาย ก็เรียก.

ไข้ประดงวัว น. ชื่อประดงประเภทหนึ่ง ผู้ป่วยมีเม็ดผุดตามผิวหนัง คล้ายผลมะยมสุก ทำให้มีอาการปวดแสบปวดร้อน, ประดงวัว ก็เรียก.

ไข้ประดงลิง น. ชื่อประดงประเภทหนึ่ง ผู้ป่วยมีเม็ดคล้ายข้าวสารคั่วผุดขึ้นตามผิวหนัง ทำให้มีอาการปวดแสบปวดร้อน, ประดงลิง ก็เรียก.

ไข้ประดงแมว น. ชื่อประดงประเภทหนึ่ง ผู้ป่วยมีเม็ดคล้ายตาปลาผุดขึ้นตามผิวหนัง ทำให้มีอาการปวดแสบปวดร้อน, ประดงแมว ก็เรียก.

ไข้ประดงแรด น. ชื่อประดงประเภทหนึ่ง ผู้ป่วยมีผิวหนังหนา นูนแดงขึ้นเป็นปื้น แล้วสีจะคล้ำขึ้นจนเป็นสีดำ แตกเป็นเกล็ดเหมือนหนังแรด ทำให้มีอาการปวดแสบปวดร้อน, ประดงแรด ก็เรียก.

ไข้ประดงเพลิง น. ชื่อประดงชนิดหนึ่ง ผู้ป่วยมีเม็ดสีแดงยอ ดสีดำผุดขึ้นตามผิวหนัง เหมือนไข้ระบุงชาติ ทำให้สะบัดร้อนสะท้านหนาว เชื้อมมัว กระจายน้ำ, ไข้ประดงไฟ, ประดงไฟ, ประดงเพลิง ก็เรียก.

ไข้ประดงไฟ ดู ประดงไฟ.

ประดง น. ชื่อโรคกลุ่มหนึ่ง ตำราแพทย์แผนไทยส่วนใหญ่ว่าเกิดจากไข้กาฬแทรกไข้พิษ ผู้ป่วยมีเม็ดผื่นหรือตุ่มขึ้นตามผิวหนัง อาจมีอาการคัน ปวดแสบปวดร้อน ตัวร้อน มือเท้าเย็น ร้อนในกระหายน้ำ หอบ สะอึก ปวดเมื่อยในกระดูก ปวดศีรษะ เป็นต้น; แบ่งออกเป็น ๘ ประเภท ตามลักษณะของเม็ดผื่นหรือตุ่ม ได้แก่ ประดงมด ประดงช้าง ประดงควาย ประดงวัว ประดงลิง ประดงแมว ประดงแรด และประดงไฟ, ไข้ประดง ก็เรียก. (ประดงมีอีก ๒ ความหมายไม่เกี่ยวกับไข้ จึงไม่นำมาบรรยายในที่นี้).